

Høgskulen
på Vestlandet

«Common ground for common spaces»

EU - NEB call

Prof. dr. Akkelies van Nes
Dr. Remco E. de Koning
Prof. Dr. Carolyn Ahmer
Dr. Connie H. Reksten
Dr. Rita Agdal

Institutt for bygg, miljø- og naturvitenskap
Department of civil engineering and environmental sciences

Foto: BT.no

HORIZON-NEB-2025-01-PARTICIPATION-01:

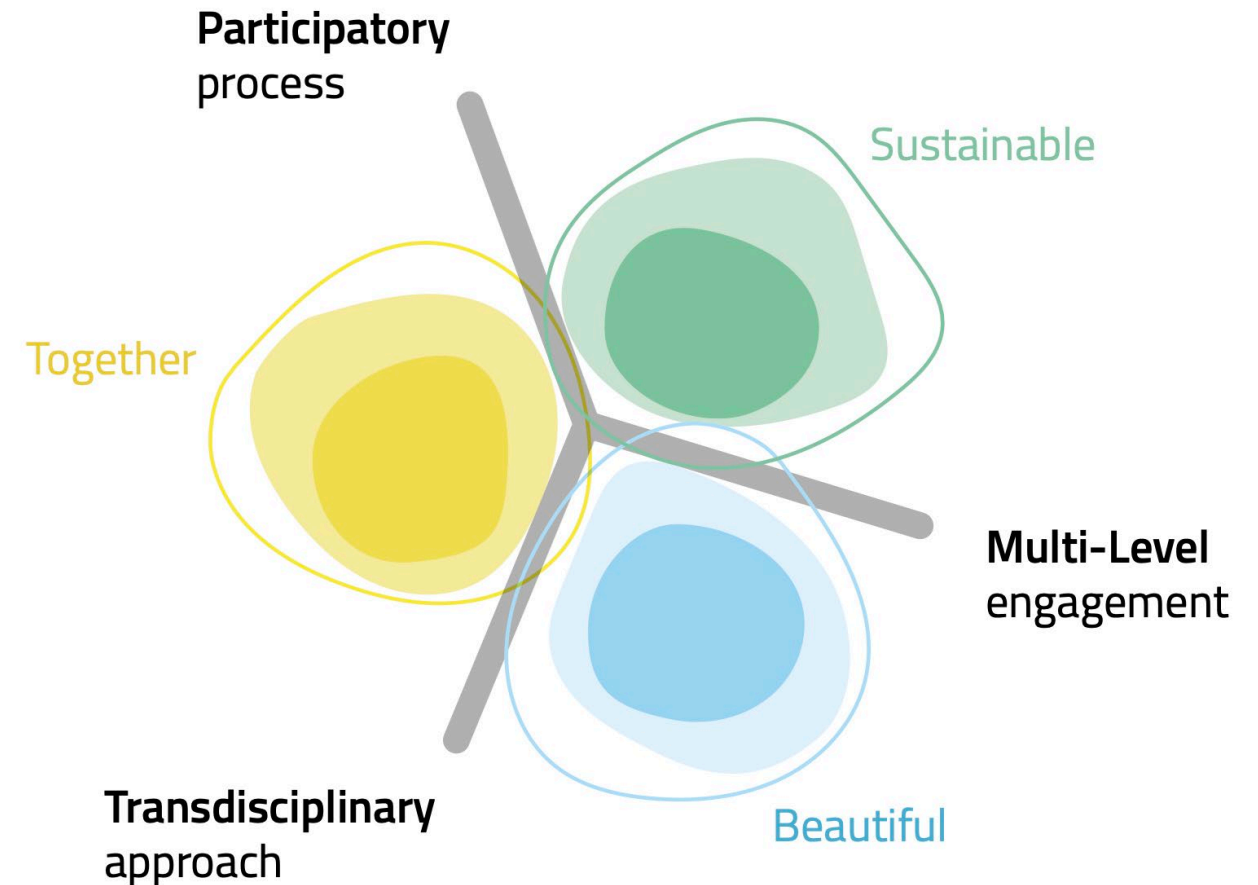
The impact of common space on neighbourhood communities

- Utlysning: "A research agenda for a **beautiful, inclusive** and **sustainable** transformation of neighbourhoods"
- Dette er EU-utlysningen som vi søker *Horisont Europa* om
- Cirka € 3.5 millioner per prosjekt
- Fokus på forskning og innovasjonstiltak
- Frist: 12 november

The Call

- NEB (New European Bauhaus) call
- Fokuserer på 'Common Spaces' ("felles rom")
- 3 pilarer
 - Bærekraftig
 - Samskapende/inkluderende
 - Vakker
- 3 samarbeidsformer
 - Deltakelsesprosess
 - Flernivåengasjement
 - Tverrfaglig tilnærming

Expected outcomes of the call

- Better understanding of the effects of:
 - design
 - aesthetics
 - other features of common spaces
- on inhabitants' behaviour:
 - social interactions and recognition
 - civic participation
 - use of spaces and buildings
 - health
 - sense of belonging
 - diversity and inclusion
 - security
 - resilience, and
 - opportunities to produce social, cultural and local economic value.
- Enhanced capacities of relevant stakeholders to integrate insights into **policies, strategies, plans** and **measures** for the regeneration of common spaces in neighbourhoods

Hva er common space?

"Common space can manifest on public or private property so long as the 'property' is managed as a 'common good'"
(Cianciotto, 2020:681)

Bilde: LOVE Park (John F. Kennedy Plaza, Philadelphia, PA, USA)

Commons består av tre hovedelementer jf. De Angelis (2017), Bollier & Helfrich (2015) og Foster & Iaione (2022)

1. Fellesressurser (Common-pool resources):

Ikke-kommersialiserte ressurser som dekker behov i et fellesskap – f.eks. vann, land, byrom, eller digitale ressurser.

2. Et sosialt fellesskap (commoners):

En gruppe mennesker som definerer bruksformer, prinsipper og regler for forvaltning, og vedlikehold av det som er felles.

3. Commoning-praksiser (fellesgjøring):

De sosiale prosessene hvor fellesressursene etableres, vedlikeholdes, styres og videreutvikles gjennom ikke-autoritære og demokratiske styringsformer.

Hva er common spaces?

Public Space

Bound to property

Concerns exchange value

For and of the amorphous public

Putatively open to all

Managed, policed, surveilled by governing authorities (e.g., the State, landowner, investment groups) and their imposed laws

Defined by hegemonic norms of publicity, in/out groups, civility

Although changing, more constant in status as “public space” regardless of the practices and publics producing it

Practiced, performed, routinised, normalised, yet occasionally destabilised in its publicness

Partaken in

Common Space

Exists in spite of property

Concerns use value

For and of a specific community of commoners

Openness to others determined by commoning practices

Managed by commoners, their commoning practices, and associated rules and norms

Spatiotemporally specific in and through its community of commoners and commoning practices

Flexible in terms of geographic and temporal scale

Spontaneous, inventive, embracing of difference in its commonness

Dwelled in

- Magnus Lagabøtes landslov (1274)
- Takmerker og kongens allmenninger
- Statsallmenninger
- Friluftsløven
- Allmenningsrett, hevdsrett, bruksrett og servitutter

Fellesgjøring/commoning eksisterer uavhengig av eiendomsrett

Allmenningene kan være fellesgjort – branngater og/eller delte byrom

Debatt om rom etter økt global kommersialisering og spekulasjon i eiendom

Felles byrom, «commons» og «anti-commons»

“Byrom og møteplasser” | Kommunal- og distriktsdepartementet

1. Lag smarte koblinger/sammenheng mellom bygg og uterom.
2. Sørg for god arkitektur og landskapsarkitektur, og bruk gode materialer.
3. Se på vegetasjon og regnvann som en ressurs i utformingen.
4. Få inn elementer som styrker tilhørighet og identitet.
5. Ta hensyn til lokalklimaet – lag solvegger og beskyttelse for været.
6. Utform byrommet som et sted for opphold og bruk.
7. Husk at bevegelse er en del

*+ nye former for samskaping jf. plan og bygningsloven
og revidert folkehelseslov som trer i kraft 1.1.2026*

BYROM – EN IDEHÅNDBOK

HVORDAN UTVIKLE BYROMSNETTVERK I BYER OG TETTSTEDER

Et par dokumenter som inviterer til å skape «commons»:

Arkitektur- og byformingsstrategien for Bergen, Arkitektur+:

- Inkluderende, ved å **utforme** bebyggelsen slik at den stimulerer til vitalt liv på bakkeplan og ved å skape «bygg og byrom som gir alle mulighet til å delta aktivt i **fellesskapet** og som stimulerer til **sambruk**»

Rullering av Kommuneplanens samfunnsdel (KPS), Bergen 2030

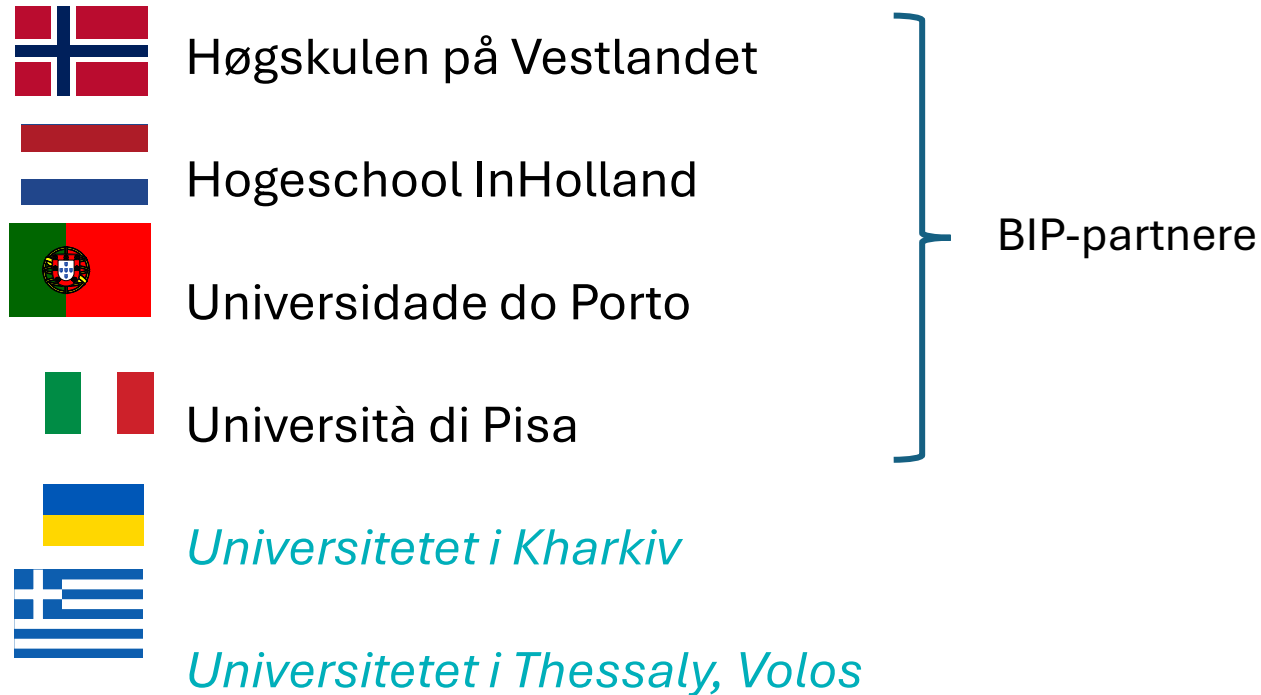
- «Visjoner om en aktiv og attraktiv by»

Samfunnsutfordringer:

- «En velferdsstat under press krever at kommunen har tilstrekkelig handlingsrom til å omstille seg».
- «Et voksende utenforskap krever at vi samarbeider for å **inkludere** alle i bysamfunnet».
- «Bergen må forberede seg på en usikker fremtid med fokus på **samfunnssikkerhet**, klima- og naturrisiko».
- «En god og livskraftig by krever økt fokus på gode oppvekstvilkår og utfoldelsesmuligheter der folk bor».

*Planstrategi for 2023-2027 ble vedtatt av bystyret 30.10.2024 sammen med fastsettelse av KPS.
Forventet vedtatt sommeren 2025 i bystyret, men utsatt.*

Hvem er vi? – vårt BIP-NEB konsortium

UNIVERSITY OF
THESSALY

- 4 av partnerne har jobbet sammen siden 2021 i forbindelse med utveksling av studenter med Blended Intensive Program (BIP)

Erfaringer fra undervisningen

- Laksevåg benyttet som case i faget BYG130 transformasjon av byområder siden høsten 2022.
- Laksevåg benyttet som case i 2023 da HVL var vert for BIP. 60 internasjonale studenter med ulike fagbakgrunn utførte dybdeanalyser, og kom med forslag til tiltak for Laksevåg.

Våre faglige spesialiteter

- **HVL**: Arealplanlegging, romlige analyser, etnologi, universell utforming, samskaping, samfunnsarbeid
- **InHolland**: Environmental criminology, environmental psychology
- Universitetet i **Porto**: GIS, kriminologi, estetikk
- Universitetet i **Pisa**: Space Syntax, urban modelling, kriminologi
- Universitetet i **Kharkiv**: Estetikk, environmental psychology
- Universitetet i **Thessaly**: Common spaces, common practices

UNIVERSITY OF
THESSALY

Case studier fra vårt konsortium

- Norge: Laksevåg i Bergen

- Nederland: Hefpark i Rotterdam

- Portugal: Uformelle områder rundt et fotballstadion i Porto

- Italia: Området rundt jernbanestasjonen i Pisa

- Ukraina: Bruk av offentlige rom rundt og i metrostasjon i Kharkiv

- Hellas: Uformelle badeplasser i sentrum for vinterbadere i Volos

Hefpark Rotterdam

- Arealene fra tidligere transport- og jernbane blir nå benyttet til urbane hager, park og uformelle aktiviteter. Bygget og vedlikeholdt av beboere.
- Omkringliggende nabolag skårer sosioøkonomisk lavt og det finnes ikke parker i gangavstand fra nabolaget.

Parco Urbana di Stampace, Pisa

- Areal innklemmt langs bymuren
- Området oppleves utrygt og brukes av lav-inntektsgrupper
- Historisk område ved jernbanestasjonen

«Sportyvna» metro station, Kharkiv

- Arealer i og rundt metrostasjoner som blir brukt for daglige aktiviteter for innbyggerne, samt til kunst for å bearbeide inntrykkene etter de russiske angrepene.

São Lourenço Balteiro-Lijó, Porto

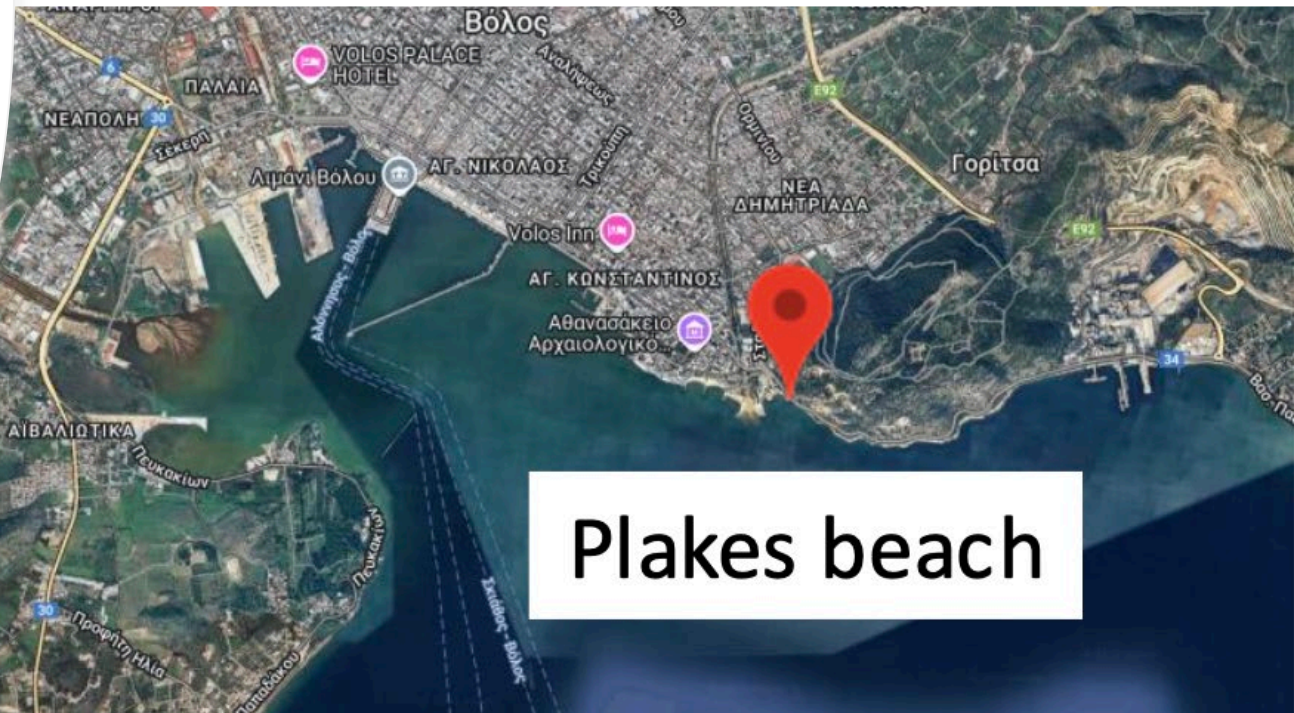
- Lang tradisjon for common spaces drevet av lokale beboere i Balteiro nabolaget
- Ubrukt eller ubenyttet areal brukt til sosiale aktiviteter av beboerne
- Fotballbanen, treningscenteret, etc.

U.PORTO

Plakes Beach i Volos (Βόλος)

- Vinterbadeklubb (siden 1985)
- Sosialt møteplass for hele nabolaget hele året
- Selvstyrt lokalsamfunn
- Vedlikehold blir gjort av brukerne

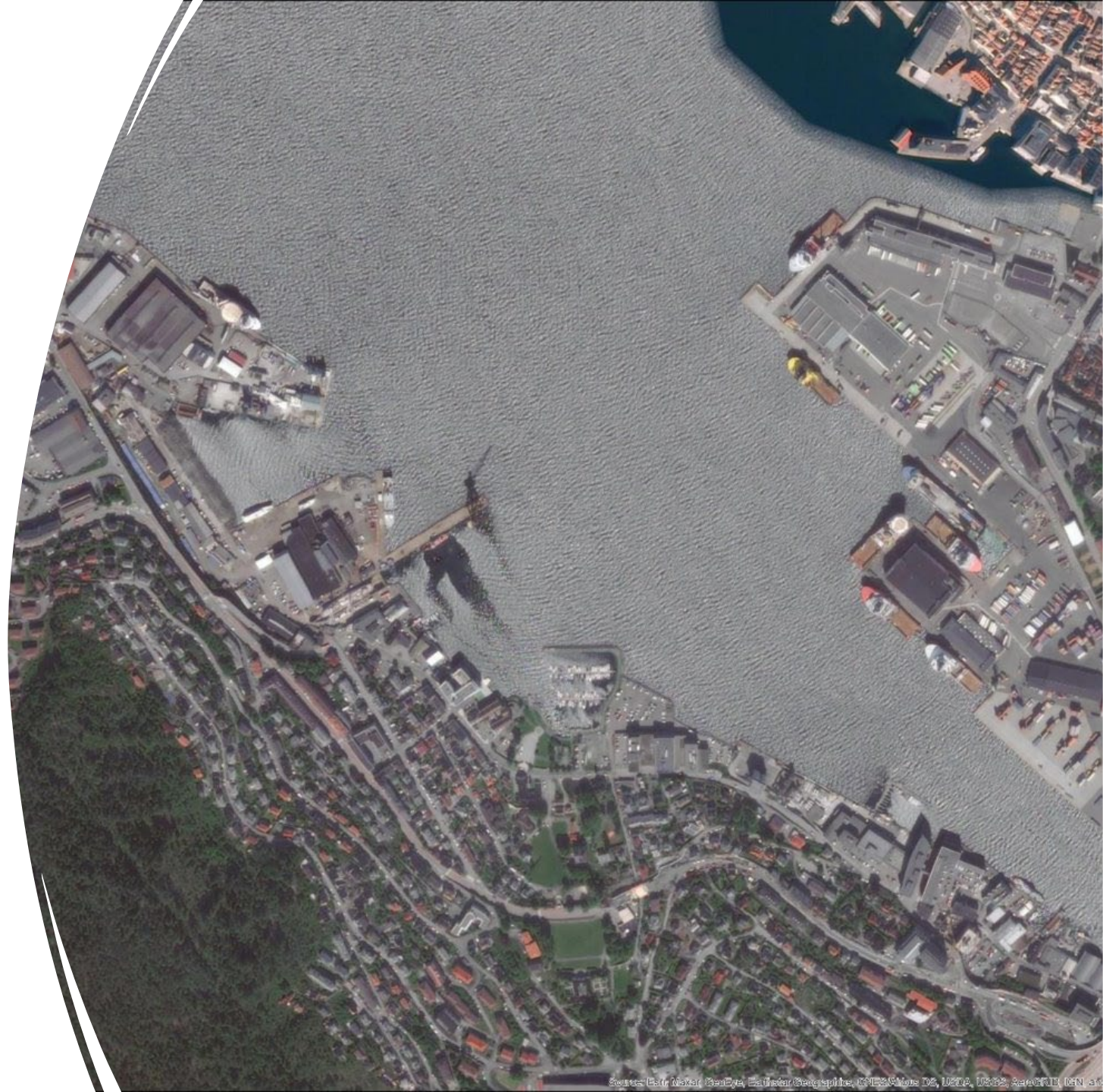

UNIVERSITY OF
THESSALY

Plakes beach

Puddefjorden United i Laksevåg, Bergen

- Eksempel på samarbeid mellom ulike aktører og beboere
- Eksempel for samkjøring av ulike planer.
- Eksempel på inkludering av ulike brukergrupper som del av planleggingsprosessen, dette for å sikre Laksevågs identitet, samt sikre tilgang for alle i utviklingsområdet.

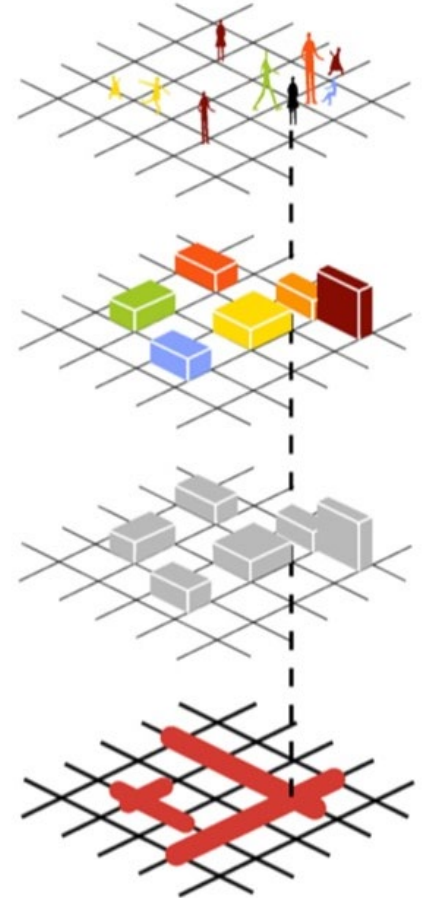
Mulige common spaces på Laksevåg, Bergen?

- Kirkebukten
- Håsteinarparken
- Smien
- Strandsonen

Hva vil HVL og konsortiet gjøre på Laksevåg?

- Organisere participatory workshops – etter valg samme med dere
- Feltarbeid: gjøre registreringer og observasjoner
- Utføre ulike stedsanalyser
- Koble sammen og analysere ulike stedsanalyser og sosioøkonomiske data
- Sammenstille Laksevåg med de andre case studiene

Hva ønsker vi oss?

- Tilgang på nødvendige data som kart, person/kretsdata (anonymiseres i rapportene)
- Samarbeid/innspill om valg av deltakelsesprosesser
- Deltakelsesprosesser og evt. Intervju
- Få innspill fra Puddefjorden United om 'hvor skoen trykker' angående common spaces under hele transformasjonsprosessen de kommende årene.

Utbytte for Puddefjorden United

- Dele ny kunnskap og inspirasjon fra de andre 5 case studiene om common spaces og ulike aspekter relatert til NEB kompasset
- Innsikter om kunnskapsbaserte policy og tiltak som kan påvirke samfunnsutvikling på Laksevåg
- Innspill fra og kunnskap om medvirkningsprosesser i andre deler av Europa
- Betalt for timene dere engasjerer dere i prosjektet tilsvarende ett årsverk
- Ytes ekstra midler til eventuell gjennomføring (gjennomførbare løsninger på kort sikt).
- Kunnskapsbaserte veiledere eller retningslinjer med praktiske råd for utvikling, planlegging og bevaring av common spaces.

Takk for oppmerksomheten!

RIAG@hvl.no & REK@hvl.no